

AŠENCHI TA KONCHEŠI

IZKETA

(Iruditegiak aurkestatzen du eche bateko gela nagusiya. Atiak atzian ta al-damenetan. Zabaldubak berak agintzen duten eran: mayak apainketaz ornituak, kadirak, alkiyak eta anar; bi alki chiki aurre-aldian.

Estalgarria jasotzen danian agertuko da KONCHEŠI atzeko atian, kanpora deadarka.

KONCHEŠI. ¡Ašenchi!

AŠENCHI. *(Barrendik)* ¡Koncheši! ¡Banator!

KONCHEŠI. ¡Amak utzi aldizu!

AŠENCHI. *(Sartuko da galtzarbian bordatzeko lanabesa dakarrela.)*
Emen naiz Koncheši.

KONCHEŠI. *(Laztanduaz eta musuka jateko zoriyan.)* ¡Zer poša ematen dirazun!

AŠENCHI. Bai nire, panpoša, pošik nator zure gana.

KONCHEŠI. ¿Zer esan dizu amak?

AŠENCHI. Etortzeko. ¿Nola ez bada? ¿Zein juango da andre Prudenchiren echera?

KONCHEŠI. Ura ez da andre Prudenchin, andre itzointzi da.

AŠENCHI. Ez ta andre itzontzi-re. ¡Andre itzajariyo!

KONCHEŠI. Arrazoya dezu bai, ama alaben artian, ¡a zer iturriya!

AŠENCHI. Bai, bai, itza *partitu* zanian, an ziran bai.

KONCHEŠI. Echi artan egiten da, lan guchi ta itz asko.

AŠENCHI. Egia orainchen esan dezu. Baña guk gaur egingo degu emen, itz guchi ta lan asko.

KONCHEŠI. Ez da gaizki esana.

(Mai gañian dagon bordatzeko lanabeza artuko du Konchešik, bi lagunak iširiko dira alki chikiyetan, bata bestiaren aldamenian, ta asiko dira lanian)

- AŞENCHI. Izan ere, ¿echi artan uzten aldute lanian? ziri ta ziri *mundu* guziyen kalte marmarizoka.
- KONCHEŞI. Orain konturatzen naizela an utziko nuben *rellenatzeko al-godoya*. (*Mai gañian billaka.*)
- AŞENCHI. Utzi zazu, nik emango dizut; etzuazela ara. (*Ematen diyo.*)
- KONCHEŞI. Ez nuke nai. ¿Andre Prudenchiren kabu gabeko erretolikak aditzera?
- AŞENCHI. Ori, *Bakallau-salcha-eneko* andre Tomaşa an ez badago.
- KONCHEŞI. Egiya: iñori beñere chanda ematen ez diyon atso berritzu ura an dagonian, zein ayen tartian egon.
- AŞENCHI. ¿Andre zintzarri arren abotik atera ziranak atzo arratzaldian! Gogoratzen alzera zer esan zituben *Eşpain-me-eneko* Katalincho-ren gatik.
- KONCHEŞI. Izan ere. ¿Eta *Shugur luşe-eneko* Mikelacho-ren gatik?
- AŞENCHI. Ortan arrasoi pişkabat bazeukan.
- KONCHEŞI. Bai, neska barbantzu arren arrokeriyak zer esana franko ematen dute.
- AŞENCHI. ¿Nola ez? Sisa baño arruago iñun kabitu ezin dala..... (*Presaka, batak besteari itza amaitzen lajatzan ez diola.*)
- KONCHEŞI. Ichura gabeko pirpillin parpaz gorputz guziya lotuba.....
- AŞENCHI. Mototzian berriz tontor bat kanpantorria baño luziagua.....
- KONCHEŞI. Eta gero danak dakigu nola dabiltzan echian.....
- AŞENCHI. Zorrak emen ta zorrak an.....
- KONCHEŞI. Zorrak baztar guziyetan...
- AŞENCHI. Barrenak utz.....
- KONCHEŞI. Eta kanpuan arro.....
- AŞENCHI. Oyek, eta *Mari-lişiba-enekuak*..
- KONCHEŞI. Eta *Kařalin-okerenekuak*. (*Biyak batian.*)

KONCHEŞI.

Eta *Lukainkategori-enekuak*
 şuşu musu
 makarroşa pare
 ichusi puska
 chimini-ko kia baño
 beltzago-ko
 kedar purtzill ayek.
 ¡A zer!

AŞENCHI.

Eta beste Arkakuşu-enekuak
 şoşo kabi
 pantasioşa pare
 ichusi zatar
 chimua bera baño
 kankarrogo-ko
 neska zirtzill ayek.
 ¡A zer!

- KONCHEŠI. (*Zintzarri soñua entzuten da.*) ¡Ai! Dendatik deitzen dirate. Nuan, zer nai ote duben amak. Ichogon zazu, banator berriala. (*Juaten da*)
- AŠENCHI. Bai, bai, zuaz; bitartian jarraituko diyot lanari. (*Išil-aldi chiki baten ondorian.*) Au bera re ez da kamutsa. (*Koncheširen gaitik.*) Au re amaren alaba da bai. Ez dute biyak ere oliyorik biar mingaña dantzatzeko. Gezurra dirudi nola diren jende batzuben: norbaitentzat gaizki esaten ari ez diranian ez dute onik. Aben echian geyago begiratzen zayo kanpoko lapikuari, su ondoko eltzari baño; ta ¿zer gertatzen da gero? barren guziyak kiškaliyak daukazkitela..... eltze barrengua bezela.
- KONCHEŠI. (*Sartubaz.*) Zure billa dira. Zera da, zereko zera.....
- AŠENCHI. (*Lana alki gañian laja ta alchiaz.*) ¿Egiyetan?
- KONCHEŠI. Bai, zera: nola..... *Urdaiazpiko.....* edo basarri ura.....
- AŠENCHI. A, bai: *Burdin azpiko.....*
- KONCHEŠI. Andre bat..... kokotz aspiya bizarrez betia duben bat.
- AŠENCHI. Ber, bera. Andre Mikela Antõñi. Arren semia da bada, igandietan etortzen dan mutil koškor bat, *Lonbardino.....*
- KONCHEŠI. Bernardino izango da.
- AŠENCHI. Ez dakit nik baño, *Lonbardino* deitzen diyote. Badu buru bat illargiya bera baño aundiyaagua. Betia baldin badu a zer mauka gurasuentzat, ¡ja! ¡ja! (*Juaten da.*)
- KONCHEŠI. (*Išil aldi chiki baten ondorian.*) Onek ere ez du guraize billa ausora juan biarrik. (*Ašenchi gatik.*) Badaki, badaki. (*Iširi ta asten da lanian.*) Lan ortan aurrekuen oñ berekua da. Beti esan oi da orren echekuen gatik, mingain charrekuak dirala. ta aurrera ere ala izateko ichurak dituzte. Ez dakit nik nola duten iñorentzat marmarizuan aitzeko griñ char ori. Eziñ eraman det nere aurrian besterentzat gaizki esatia. Orrengatik ez det juan nai andre Prudenchinera, abo-zabal eta mingaiñ-luše jende ayen tartera, ta..... Ašenchi-k badu ayen antza piška bat.
- AŠENCHI. (*Sartubaz.*) Echerako mandatu bat zuben. (*Iširi ta asten da lanian.*) Gauza bat esateko zenbat aldiz berriztu diran: «Ene mañia etzaizu aztuko e, amari esango diyozu mañia e.....», eta mañia gora eta mañia bera..... aztu-re egin zait iya zer mandatu zuben.

- KONCHEŠI. Baserritarrak ala dituzu.
- AŠENCHI. Zer kirtinak diran.
- KONCHEŠI. Ez chikiyak ere.
- AŠENCHI. Astotartian jayo, asto tartian bizi, ta.....
- KONCHEŠI. ¡¡ Ai !! (*Jostarratzakin zulatuko du biatza ta karraši ikaragarri bat egingo du.*)
- AŠENCHI. ¿Miñ artu al dezu ?
- KONCHEŠI. ¡Ai! ¡ Ai! Orra zure berriketakin zer egin zaitan.
- AŠENCHI. ¿Nere berriketakin?
- KONCHEŠI. Bai, išildu gabe ari zera mundu guziyentzat gaizki esaka ta.....
- AŠENCHI. ¿Ni? Zuben echeko kontubak dira oyek. Zuben zerate orlako gaizkiezaliak.
- KONCHEŠI. ¡Lotsagabial! Gu ez baño zubek zerate. Erri guziya arrituba dago zuben mingain zitalakin.
- AŠENCHI. (*Alchatubaz.*) ¡Likiškeriya! Mingaña ez baño ezpata pozoituba da zubek guztiyak aboko zuluau daukazutena.
- KONCHEŠI. (*Alchatubaz, oso asarre.*) Zuaz emendik petral ori.
- AŠENCHI. Aguro gero. Ez det nai orlako eche nazkagarriyan egon.
- KONCHEŠI. ¡Zakarrak kanpora!
- AŠENCHI. Ta zakarrik aundiyena echian.
- KONCHEŠI. Zuaz ortik purtzilla.
- AŠENCHI. ¡Zirtzilla! (*Juaten da.*)
- KONCHEŠI. (*Aurreratubaz.*) Gezurra diruri orlako mirabe mingain gaiztokua munduban sortzia.
- AŠENCHI. (*Atietan berriro agertubaz.*) ¿Zein da, zein: itzontzi ta itzajariyo? (*Juaten da.*)
- KONCHEŠI. (*Lasterka atera juan ta deardaka.*) ¡¡Ašenchi!!
- AŠENCHI. (*Barrendik ojuka.*) ¡¡Koncheši!!

(AMAITU DA)

A. DARRA